

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru02_paleografie

Paleografie

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0950
Kódování materiálu	VY_32_INOVACE_dej1_dru02
Označení materiálu	dru02_paleografie
Název školy	Gymnázium Kladno
Autor	Mgr. Ladislava Růžičková
Anotace	Paleografie – cíle, obsah, psací potřeby a pomůcky, vývoj písma.
Předmět	Dějepis
Tematická oblast	Pomocné vědy historické
Téma	Paleografie
Očekávané výstupy	Pochopení významu písma pro další vývoj lidské společnosti v oblasti ekonomické a kulturní, seznámení se s vývojem psacích materiálů a technik psaní, pochopení velké variability ve vývoji písma u jednotlivých národů.
Klíčová slova	Psací materiály a psací pomůcky, obrázková písma, piktogramy, klínová písma, hlásková písma, zvláštnosti.
Druh učebního materiálu	Přednáškový list, prezentace na PC
Ročník	třetí
Cílová skupina	vyšší stupeň osmiletého gymnázia, čtyřleté gymnázium
Ověřeno	24.9.2012, SDEJ
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

Metodický pokyn

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru02_paleografie

PALEOGRAFIE

Zásady paleografie:

1. zkoumá stará písma
2. zabývá se psanými texty
3. zabývá se psacím materiálem a psacími pomůckami
4. dokáže vysvětlit i místo v textu, které je zkomolené (jedná se o narušený text tzv. KORUPTERU)

Psací látky:

1. archeologické látky – přírodní materiál- kámen, dřevo, listí, kůra
2. umělé látky – materiál přímo určený k psaní – papyrus, pergamen, papír
3. zvláštnosti – voskové tabulky, jedná se o dřevěné desky, polité voskem, spojené o několika kusech, výsledkem byl CAUDEX neboli špalíček

Psací pomůcky: rydlo, pera ze třtiny, brko, pera ze štětín, psací pera, přírodní inkousty, kovové barvy

Přehled jednotlivých látek: POPYRUS – výroba z lodyhy papyrusové třtiny, křehký, snadno podléhal zkáze, (Egypt, Sicílie)

PERGAMEN – látka živočišného původu, jde o kůži ovčí, koz, telat, nenarozených jehňat, příliš drahý, užívá se do konce středověku.

Poz. staré zápisy bylo možno vyškřabat a napsat přes ně nový text, říká se mu PALIMPSEST

PAPÍR – umělá výroba ze zbytků hedvábí, hadrů a celulozy (poprvé vyroben v ČÍNĚ)

Zvláštnosti: KRYPTOGRAFIE – nauka o tajných písmech a šifrách

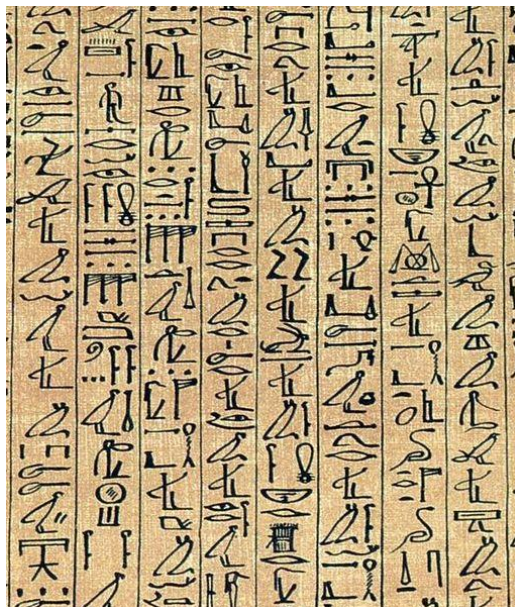
VÝVOJ RŮZNÝCH TYPŮ PÍSMO VE SVĚTĚ A U NÁS

KLÍNOVÉ PÍSMO – vznik v SUMERU, hliněné destičky, rydlo. rákosové pisátko, destičky jsou vypalované a glazované, písmo svislé, psané do sloupců, umístěno také na stavbách a stélách rozluštil GEORG GROTEFEN, největší knihovna v NINIVE

HIEROGLYFY – obrázkové písmo, umístěny do kartuší, obrázkové, náročné, psáno vodorovně, zprava doleva, rozluštil JEAN CHAMPOLLION, podle Rosettské desky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

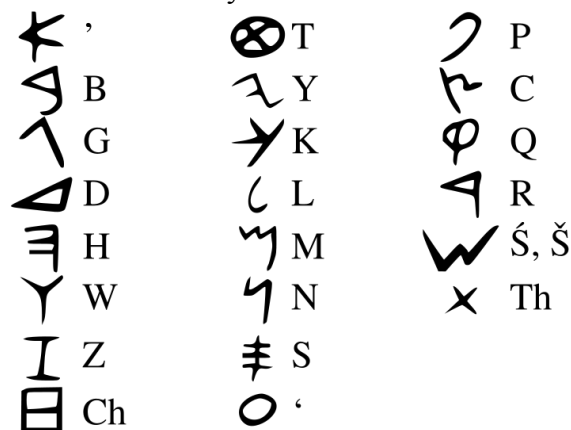
dru02_paleografie

obr. č. 1 Cursive hieroglyphs from the Papyrus of Ani

KLÍNOVÉ CHETITSKÉ – jazyk chetitština rozluštil BEDŘICH HROZNÝ

HLÁSKOVÉ PÍSMO – FÉNICKÉ jedná se o první písmo tohoto typu, přejato Řeky a Římany

obr. č. 2 fénická abeceda

ŘÍMSKÉ PÍSMO – vliv ETRUSKŮ A ŘEKŮ

typy – římská kapitula

římská rustika

římská unciála (kulatá)

OBRÁZKOVÉ PÍSMO – PIKTOGRAGIE

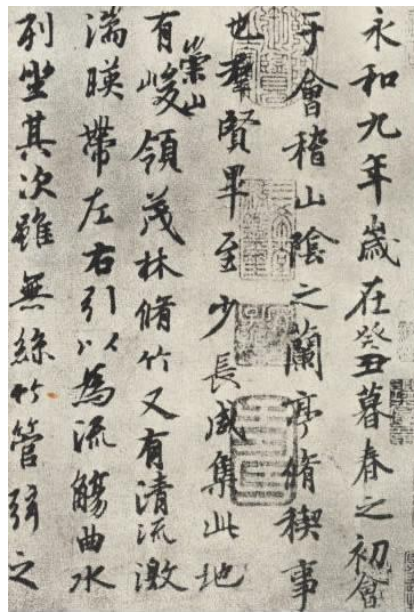
PROTOINDICKÉ PÍSMO

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru02_paleografie

LINEÁRNÍ PÍSMO A, B – vznikla v Minojské a Mykénské kultuře, nálezy – Knossos, Théby, Mykény, užíváno pouze úředníky a kněžími, dochováno na hliněných tabulkách, písmo B rozluštěno MICHAELEM VENTRISEM

ČÍNSKÉ ZNAKOVÉ PÍSMO – 60000 znaků, odlišná pravidla psaní, dle regionů (důraz na KALIGRAFII)

obr. č. 3 Chinese character - running scrip

PÍSMO NÁRODNÍ – LANGOBARDSKÉ
MEROVEJSKÉ
IRSKÉ
ANGLOSASKÉ
KAROLÍNSKÁ MINISKULA
KAROLÍNSKÁ MAJUSKULA
KAROLÍNSKÁ MINISKULA DIPLOMATICKÁ

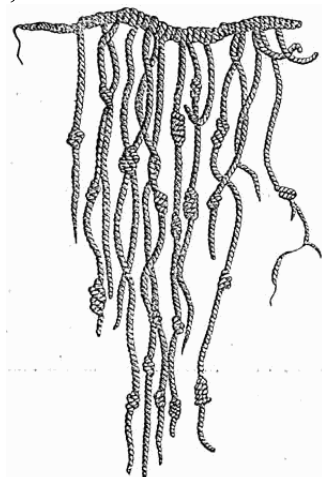
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru02_paleografie

GOTICKÉ PÍSMO – miniskula i kurzíva

HUMANISTICKÉ PÍSMO – kopíruje karolínskou miniskulu
vytváří HUMANISTICKOU KURZÍVU (předchůdce latinky)

ZAJÍMAVOSTI – KIPU, AROKO, VRUBUVÉ HOLE

obr. č. 4 Quipu.png (kipu)

Zdroje obrázků

[1] volné dílo. [cit. 2012-09-05]. věrná fotografická reprodukce původního dvourozměrného uměleckého díla. Doba ochrany majetkových autorských práv již vypršela.

Cursive hieroglyphs from the Papyrus of Ani, an example of the Egyptian Book of the Dead
Dostupný na WWW: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Papyrus_Ani_curs_hiero.jpg

[2] volné dílo. [cit. 2012-09-05]. autor tohoto díla, jej uvolnil jako volné dílo, a to celosvětově. Fénická abeceda

Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Phoenician_alphabet.svg

[3] volné dílo. [cit. 2012-09-05]. věrná fotografická reprodukce původního dvourozměrného uměleckého díla. Doba ochrany majetkových autorských práv již vypršela. Chinese character running script.

Dostupný na WWW: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:XingshuLantingxv.jpg>

[4] volné dílo. [cit. 2012-09-05]. věrná fotografická reprodukce původního dvourozměrného uměleckého díla. Doba ochrany majetkových autorských práv již vypršela. Quipu.png

Dostupný na WWW:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:XingshuLantingxv.jpg><http://en.wikipedia.org/wiki/File:Quipu.png>